

METROPOOLREGIO AMSTERDAM

Samenvatting Onderwijs- en Arbeidsmarktmonitor

Metropoolregio Amsterdam

Oktober 2016

amsterdam economic board

Samenvatting

Onderwijs- en Arbeidsmarktmonitor Metropoolregio Amsterdam (MRA)

Oktober 2016

Colofon

Universiteit van Amsterdam
Top Institute for Evidence Based Education Research (TIER)
Roetersstraat 11
1018 WB Amsterdam
Telefoon: +31 (0)20 5254311
www.tierweb.nl

Met dank aan Annelies Spork, Ronald Koen (EZ Amsterdam), Ilya Cornelisz (UvA tot 1.6.2016), UWV, RoC van Amsterdam, HvA, Platform Regionale Economische Structuur (PRES), Gemeente Amsterdam (EZ) en de stuurgroep Human Capital van de Amsterdam Economic Board.

Kijk voor meer informatie over deze samenvatting op de website van de Metropoolregio Amsterdam (www.metropoolregioamsterdam.nl) en de Amsterdam Economic Board (www.amsterdameconomicboard.com)

Samenvatting hoofdbevindingen

Het algemene beeld dat uit de Onderwijs- en Arbeidsmarktmonitor 2016 naar voren komt laat zich in 140 tekens als volgt samenvatten: een lichte verbetering, maar niet voor iedereen, de mismatch voor middelbaar opgeleiden neemt toe, krapte ontstaat voor hoger opgeleiden en in sommige sectoren.

Voor u ligt de Onderwijs- en Arbeidsmarktmonitor 2016. Deze bouwt voort op de monitor van vorig jaar. Dit betekent dat we nu informatie uit de CBS registratiebestanden kunnen presenteren voor de periode 2012-2014 en dat we deze aanvullen met de EBB gegevens voor 2015. Waar relevant is een vergelijking gemaakt tussen de EBB gegevens en de CBS gegevens in dat zelfde jaar.

Een complicatie bij vergelijking van deze cijfers is dat de EBB gebaseerd is op dwarsdoorsnede van de beroepsbevolking met jaarlijkse enquêtegegevens. Dat betekent dat in de EBB soms sprake is van zeer kleine aantallen in de steekproef die de betrouwbaarheid niet altijd ten goede komen. Een voorbeeld is het kleine aantal migranten dat in de EBB wordt bevraagd. Hierdoor geven de EBB cijfers niet altijd een volledig betrouwbaar beeld en wijken de EBB cijfers soms af van die uit de registratiebestanden. Een andere complicerende factor is dat de door het CBS gebruikte definities aan veranderingen onderhevig zijn. Indien relevant zijn dit soort verschillen geïdentificeerd en weergegeven in de tekst.

Zoals elk jaar bevat ook deze monitor gegevens over de trends en ontwikkelingen in het onderwijs en op de arbeidsmarkt in de MRA. De presentatie van deze trendmatige ontwikkelingen zijn aangevuld met twee onderwerpen. Dit jaar zijn dat de mobiliteit op de MRA arbeidsmarkt en de positie van migranten op de arbeidsmarkt en in het onderwijs in de MRA.

Dit onderzoeksrapport richt zich op alle personen die vanaf 2012 als woonachtig in de MRA geregistreerd staan. De aansluiting tussen onderwijs- en arbeidsmarkt voor de jaren 2012, 2013 en 2014 is in kaart gebracht voor de gehele populatie door gebruik te maken van CBS-registratiebestanden. Hiertoe is per kwartaal op een vaste

peildatum (i.e. 15 februari, 15 mei, 15 augustus en 15 november) de onderwijs- en arbeidsmarktsituatie van alle personen bepaald. Wat opvalt is dat het aantal geregistreerde inwoners binnen de MRA iets is gestegen. De toename tussen het eerste kwartaal in 2013 en het vierde kwartaal in 2014 bedroeg circa 28.000 inwoners. Verder zijn Zuid-Kennemerland (ZK), Gooi- en Vechtstreek (GV) en Zaanstreek-Waterland (ZW) vergelijkbaar wat betreft demografische opbouw van de bevolking. Flevoland (FL) kenmerkt zich, ten opzichte van deze drie regio's, door een gemiddeld iets jongere bevolkingsopbouw en een iets hoger percentage 1e en 2e-generatie migranten. Dit geldt in nog hogere mate het geval voor Groot-Amsterdam (GA).

Voor een groot gedeelte van de populatie is het geregistreerde opleidingsniveau onbekend. Aangezien dit vooral voor oudere personen het geval is vallen deze percentages het hoogste uit in de drie regio's met het hoogste percentage 55-plussers: Zuid-Kennemerland, Gooi- en Vechtstreek en Zaanstreek-Waterland.

Verder valt op dat Groot-Amsterdam, met daarbinnen Amsterdam als grootste universiteitsstad van het land, het hoogste percentage hoger- en wetenschappelijk opgeleide personen kent. Het percentage middelbaar opgeleide personen is met zo'n 21% het hoogst in Flevoland.

Algemeen beeld

Uit de ontwikkelingen van de monitor kan worden afgelezen dat de arbeidsmarkt duidelijk verbetert, maar dat deze verbetering (nog) niet geldt voor alle sectoren en op alle onderwijsniveaus. Het gaat beter, maar (nog) niet over de hele linie en (nog) niet voor iedereen.

Het aantal vacatures neemt toe, maar vooral op hoger en wetenschappelijk niveau. Op de andere opleidingsniveaus is de toename minder. In het vorige monitorrapport is vooral aandacht gevraagd voor de middelbaar opgeleiden. Voor deze groep is er enige verbetering waarneembaar. Maar deze verbetering doet zich vooral voor in een aantal specifieke bedrijfstakken. Sectoren waar de arbeidsmarkt voor middelbaar opgeleiden duidelijk verbetert,

zijn o.a. in de industrie en in de bouwnijverheid. In sommige sectoren, zoals de horeca, is zelfs sprake van een duidelijk tekort aan personeel. Sectoren waar de arbeidsmarkt voor middelbaar opgeleiden zwak blijft, zijn o.a. de gezondheid en welzijnszorg en de overige dienstverlening.

Als gevolg van de genoemde ontwikkelingen neemt voor middelbaar opgeleiden als geheel de conjuncturele werkloosheid af, maar neemt tegelijkertijd de structurele werkloosheid toe. Dit resulteert in een beperkte daling van de werkloosheid, maar tegelijkertijd neemt het aandeel structurele werkloosheid in het totaal toe. De mismatch tussen vraag en aanbod wordt voor deze groep daardoor groter.

Voor zowel lager als hoger opgeleiden is hier en daar zichtbaar dat de werkloosheid een structureel karakter dreigt te krijgen: de werkloosheid neemt minder dan evenredig af met het aantal vacatures dat beschikbaar is. In sommige sectoren dreigt inmiddels ook een tekort te ontstaan aan (geschikte) werknemers. Dit dreigende tekort betreft vooral de sectoren: detailhandel, de gespecialiseerde zakelijke dienstverlening, openbaar bestuur en de overheid. Vooral in de horeca ontstaat krapte.

Het door de stuurgroep Human Capital van de Amsterdam Economic Board geagendeerde thema “mismatch” wordt door de toename van de structurele werkloosheid en de onevenwichtige ontwikkeling tussen sectoren en onderwijsniveaus nog belangrijker.

Specifieke ontwikkelingen

1. Het totaal aandeel openstaande vacatures neemt substantieel toe van bijna 28.500 begin 2013 tot 35.000 eind 2014. De intersectorale mobiliteit neemt ook in 2014 toe, veelal veroorzaakt door het vinden van (tijdelijk) werk in de uitzendbranche. De beroepsbevolking met een migrantenachtergrond heeft relatief vaak een baan via een uitzendbureau;
2. Opvallend is dat 30-40% van de WW ontvangers betaald werk vindt via een uitzendbureau;

3. Het aandeel werkzame 55-plussers neemt toe van 24% in 2013 (kwartaal 1) naar 29% in 2014 (kwartaal 4). Dit komt omdat ouderen langer doorwerken, maar ook zijn de geboortecohorten van 55-65 jarigen die tot de beroepsbevolking behoren groter dan de geboortecohorten van de 65-plussers die over het algemeen niet meer actief op de arbeidsmarkt zijn;
4. De arbeidsmarkt voor middelbaar opgeleiden verbetert in de sectoren bouwnijverheid, industrie, vervoer en opslag en onderwijs. In de horeca dreigt een tekort aan (geschikte) werknemers. In de sectoren gezondheids- en welzijnzorg en overige dienstverlening blijft de arbeidsmarkt voor middelbaar opgeleiden zwak;
5. De conjuncturele werkloosheid concentreert zich onder middelbaar opgeleiden. Ook de structurele werkloosheid onder deze groep neemt toe doordat de aansluiting tussen vraag en aanbod verslechtert en derhalve de mismatch groeit;
6. Er is sprake van een beperkte daling van het aantal mensen WW en een toename van het aantal opstaande vacatures voor dit opleidingsniveau;
7. Het percentage werkenden blijft over de periode 2012-2014 constant met 44%, het aandeel potentieel arbeidsaanbod in de bijstand is ook constant en in de WW neemt het licht af. Personen met een lager en middelbaar opleidingsniveau ontvangen zowel in 2013 als 2014 relatief vaker WW of bijstand dan andere opleidingsniveaus. Opvallend is het aandeel middelbaar opgeleiden. Dat is hoger dan voor 2012;
8. In het mbo verlaat 21% van de leerlingen/studenten zonder startkwalificatie het onderwijs over de periode 2012-2014; mannen zijn hierin oververtegenwoordigd; het totaal percentage uitstroom uit het mbo zonder startkwalificatie veranderd niet veel;

9. Op mbo niveau heeft 3 maanden na uitstroom 73% een baan, op hbo niveau is dat 80% op wo niveau 78%, in de periode 2012-2014. De uitstroom naar werk op mbo niveau voor migrantenjongeren is beduidend lager. Van de tweede generatie migranten op mbo-4 niveau heeft eind 2014 één op de zes geen werk, geen uitkering en zit ook niet op school. Opvallend is dat de eerste generatie van deze groep het beter doet dan de tweede generatie migrantenjongeren;
10. Het percentage migrantenjongeren dat niet op school zit, geen baan en geen uitkering heeft is hoger dan gemiddeld: 21% van de mbo uitstroom, 20% van de hbo uitstroom en 25% van de wo uitstroom over de periode 2013-2014. De vergelijkbare percentages voor de gehele MRA over dezelfde periode zijn respectievelijk 15%, 15% en 17%;
11. Het slagingspercentage in het voortgezet onderwijs van jongeren met een migrantenachtergrond over de periode 2013-2014 is 86% (voor alle jongeren is dit 90%). Het aandeel mannen (voor alle MRA jongeren en ook migranten) neemt af naarmate het opleidingsniveau hoger dan het mbo is;
12. Jongeren met een migrantenachtergrond halen vaker een diploma op mbo-niveau 1 en 2 en minder vaak op mbo-niveau 3 en 4 dan alle MRA jongeren. Van de migranten onder de uitstromers in het mbo heeft in 2014 28% geen startkwalificatie, onder alle jongeren is dit in 22%;
13. Het aandeel uitstromers vo zonder startkwalificatie stijgt van 18% in 2012 naar 30% in 2014. Deze cijfers moeten met enige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd, aangezien het hier om zeer kleine aantallen gaat.

